

18de Aarg.

1887.

33te Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31te Januar. — 2det Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter

En interessant Fortælling.

Fortællingen „Stolelæreren og hans Son“ er nu færdig fra Bogbin-
deren og sælges heftet i Omflag for 30 Cts., indbunden i Papbind for 45
Cts., i smukt Skriftbind for 60 Cts. og i smukt Skriftbind og
Guldsnit for 75 Cts. 3 Partier gives den sædvanlige Rabat. Requisitioner
saavel i Partier som enkeltvis sendes til Hovedkommissionæren.

Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

CADWELL & SON, Cash Grocery Store,

Hjørnet af Main og Winnebago Street, Decorah, Iowa,

Fine Husholdningsvarer en Specialitet.

Handler ogsaa med de finere Sorter Stentoi og Glasvarer.

Vi har sikret os Hr. G. D. Rustads Tjeneste som Salgsmand, og det vil
være ham en Glæde at se sine gamle Venner paa det nye Sted. 18. 1 u.

JAS. ALEX. LEONARD

Wholesale and Retail Dealer in

*School and Miscellaneous Books, Blank Books, Stationery, &c.,
Wall Papers and Curtains, Wrapping Paper and Paper
Bags, Twine &c., Artists Materials and Fancy Goods.*

JAS. ALEX. LEONARD, DECORAH, IOWA.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden
siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brand-
alarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

J. I. O. Gremm.

følger

**Pianoer, Orgler, Violin-Strenger, Sy-Maskiner,
Olie, Naale etc.**

af bedste og billigste Slags, iaa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Hand med
nogen Anden.

**Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garan-
teres.**

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud-Hotel.

1 u

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

18de Aarg. }

31te Januar 1887.

} 2det Hefte.

Ratten, et Relief af Thorvaldsen.

Som en passende Text til dette Billede aftrykker vi nedenfor en smuk Aftenfang af Claudius efter C. H. Thuraus Oeversættelse. Men først vil vi til bedre Forstaaelse af Billedet hidsette Martin Hammerichs Forklaring,

som findes i hans interessante Foredrag om Thorvaldsen og hans Kunst. (Se „For Hjemmet“ for 1883 Side 70 og 71):

„Engang havde han saaledes længe været forstemt, ikke bestilt Noget i flere Maanedes, naar undtages det dagligdags Tilsyn med Medhjælperne. Der var dengang (1815) en yngre Ven af ham i Rom, den danske Maler Ekersberg fra Slesvig; det var en Kunstner, der med et hjærtligt Die for Naturens Mangfoldighed forbandt en grundig Opfattelse og sandfærdig Fremstilling, og som siden har forplantet disse Egenskaber paa en hel Skole af danske Malere. Ekersberg saa gjerne ind til sin Ven om Morgenens og søgte at trøste ham: over Lunkenheden hjemme, over slette Menneſters Egennytte, over de mulige Anlæg til Brystsyge, eller hvad Andet der kunde være ideen; det var som at tale for døde Dren. Pludselig en Morgen træffer han Thorvaldsen med straalende Ansigt, i fuldt Arbeide ved den sorte Tavle, formende i Veret med de store, fine Hænder et Billede i ophøiet Arbeide. Ved Siden af ham laa hans Hund, — han havde altid Dyr om sig; en stor Hund førte han med sig allerede da han kom til Italien, og det var længe den Eneste, han kunde tale med. Hunden ved Siden og en Kat paa hans Stol; han var i fuldt Arbeide. Den Morgen var han staaet tidligt op, havde taget til Veret, som saa længe havde hvilet, og nu var han halv færdig med en kvindelig Skikkelse, som skulde forestille „Natten“; der gik Bud efter Gibseren. Da Manden kom, lidt henne paa Eftermiddagen, for at hente Billedet, og spurgte, hvad Foran det skulde have i Randen — det havde der ikke været Tid til at bestemme — slog Thorvaldsen med et Stykke Kridt en Kreds, 30 Tommer i Tværmaal, rundt om Skikkelsen, saa at den smukt fylder Rummet, og af en Klump Ler, han havde mellem Fingrene, formede han en Ugle, hvis udstrakte Vinger kunde vise Vandlinien. Imidlertid var han isærd med et Sideskylde, ligeledes rundt affaaet, som skulde forestille „Dagen“: en ung, vinget Kvinde, der spævendende frem strør Roser, og, støttet til hendes Skulder, Morgenens Stjerne som et Englebarn med Fakkell. Da Gibseren vilde gaa med „Natten“, raabte Thorvaldsen: „Vi lidt! saa kan vi saa den anden med.“ — Disse to Skikkelser, han den Dag fik færdige, hore til hans mest beundrede mindre Arbeider; de ere mangfoldige Gange udførte i Marmor og udbredte over største Delen af Europa ogsaa i Gipsafstøbninger og i Efterligninger i det Smaa, udskaarne i Muslingstal eller malede paa Perloi; man kan saa dem i Fotografi efter Mesterens eget Arbeide.

Det Billede eller, næriere bestemt, det Sindbillede, der kom saa hurtigt til Verden, fremstiller Natten som en ung kvindelig Skikkelse, der i let slagrende Klædebon, med jænket Hoved og luffede Dine, glider stille hen i Rummet, paa udslagne Vinger; den spenstre Fod ligger hvilende paa den hoire. I Armene holder hun moderlig Nattens Tvillingbørn, Sønnen og Døden, begge trygt slumrende. Under hendes Hovedklæde sees over Panden de søvndyssende Frøhuse af Balmuen; under hendes brede Vinger spæver Mørkets Fugl, Ugle. Enkelte af disse Træk har Hjemmel i den

græste Kunst; men selv om man ikke kjendte noget af dem og ikke engang vidste, at dette Billede skulde forestille Natten, faar man ligesuldt af Sammensætningen og Bevægelsen det uvilkaarlige Indtryk af Hviletimens Stilhed, Fred og Slummer.

Overhovedet havde Thorvaldsen en forunderlig Gave til, selv ved Begreber saa lidet personlige som „Natten“ eller „Foraaret“ eller „Begeistring“, „Styrken“ o. d., at faa Begrebet forvandlet til Sjæl og saaledes i een og samme Skikkelse at forene Livsbilledet, i al dets Ynde og Ustyk, med Sindbilledet og den dybere, aandelige Betydning, det skulde lægge i Skikkelsen.“

Uftensang.

Nu Maanen hist oprinder,
De gyldne Stjerner skinner
Paa Himlen høit i Glands;
Den dunkle Skov er stille,
Og over Engen spille
De hvide Taager sært i Dands.

Hvor Verden dog er stille!
Som den i Dæmring vilde
Indspøbe sig saa fro
Som i et stille Kammer,
Hvor hele Dagens Jammer
Den kunde sove bort i Ro.

Se, hist paa Himlens Bue
Er Maanen halv tilskue,
Ejkont den er deilig rund!
Saadan vi mangefinde
Udle en Ting iblinde,
Som halvt vi saa i Grunden kun.

Ejkont stolte vi vil være,
Vi Skyndere dog ere,
Bort Syn er kun saa kort,
Bort Hjernesvind er luftigt,
Vi kalde det fornuftigt,
Ejkont det os drog fra Maalet bort.

Gud, lad os Frelsen sive,
Saa ei paa Myretue.
Vi løfte os paa Taa!
Lad i Enfoldigheden
Os vandre smukt hernelen
Saa fromt og færdigt som de Smaa!

Saa vil Du uden Plage
 Os blidt og stille tage
 Af denne Verden ud;
 Og naar vor Tid er omme,
 Skal vi i Himlen komme
 Til Dig, vor Herre og vor Gud.

Ei Matten skal os strække,
 Guds Navn er Skjul og Dække
 Mod kolde Nattevind.
 Gud, lad os Alle rolig
 Som i Din egen Vølig
 I Jesu Navn nu slumre ind.

Iglesælgersken Anna.

(En Fortælling af N. Glaubrecht).

(Fortjættelse).

5. Fristelsen.

Saaledes hengik flere Dage. I alle Kredsjens Landsbjer taltes der om dette Tilfælde og ingen god Udgang blev der spaaet! „Thi“, sagde Folkene, Lensmandsbrengen ligger endnu for Døden og om ogsaa Bergerfrisk er sthyldig i Alt og med sin Kniv har bibragt Michel Saaret i Hovedet, saa kan det dog ei bevise, og det er slemt; han lyver sig fra det og bringer Klauserne endnu dybere ind deri. Hr. Sorenstriveren i Rabendorf havde forhørt begge Klauserne og syntes tilfreds med Forhøret, men sagde Intet. Kun Michels Konrad, som bestyrede sin Faders Tjeneste, havde staaet ved Døren til Retsstuen og hørt, at Sorenstriveren havde sagt: Saaledes er det bra, Karle, smukt tilstaa, hvad man har gjort; da vil ogsaa Loven blive Ens gode Ven. Men at I ikke vil have bibragt Michel Saaret i Panden, medens I dog tilstaa, at I har slaet ham med Brændevinsglassene, det gjør mig mistroisk mod Eders Tilstaaelse.“ Alt dette havde Konrad fortalt sin Kammerat, Bachbalsler. Han havde en Kjæreste i Rabendorf, Grete hos Fogden; hende traf han, da hun ved Rabendorfs Grændse hentede Foder, og hun tog Efterretningen med til Eichhausen. Samme Dag vidste alle Eichhausere det, og den gamle Klaus og Barbara, og hun glædede sig derover, thi de vidste, hvilken rettænkende Mand Striveren var, og hvorledes man kunde vinde ham ved en aaben Tilstaaelse. Naar nu Michels Saar blot ikke havde været saa slemt! Men Manden laa i Feber, og Lægerne gav lidet Haab om, at han vilde komme op. Alle Velsindede i hele Eggen ønskede, at Michel snart maatte blive frisk; „thi“, sagde man, „dør han, saa er Klauserne fortabte.“

Men anderledes tænkte Bergerfriz; han sagde ved sig selv: kommer Michel vel fra det, saa er jeg fortabt, thi han mærkede godt, at jeg gav ham et Stik med min Lommekniv. Jeg havde svoret den gamle Prabat det for længe siden. Hvorfor vilde han ikke lade mig fri til hans Datter, og hvorfor meldte han mig til Skriveren, da jeg havde pryglet Gjøterguttens ved Altensfeldsdammen? Med disse Tanker gik Bergerfriz en Morgen ind i Løvevertshuset, stoppede sig en Pibe, kastede sig paa Bænken og forlangte en Kvart Brændevin. Da Løvevertens Hustru, som hedte Belzore, havde bragt Glasset og ønsket et „Velbekome“, begyndte Bergerfriz saaledes: „Lore, — hvad var det, jeg skulde sige —, I er stævnet til Rabendorf til Skriveren i Anledning af den lumpne Historie med Michel der; hvad vil I nu da give til Protokols?“

„Hvad jeg vil give til Protokols, Bergerfriz? Naturligvis det, jeg har seet!“

„Hvad har I da seet?“

„Hvorledes Klauserne kastede Michel til Jorden og slog ham med Glasene, og hvorledes saa I traadte til og gav ham hans Befomst, hvormed ved jeg ikke rigtig.“

„Og det har I seet, Lore?“ sagde Bergerfriz og saa hende ind i Øinene med et Blik, saa at hun næsten var løbet sin Vej.

„Ja, Bergerfriz, saa syntes jeg, det gik for sig.“

„Lore, I er tvefjernet; det har Kaiserfranz og Møllerens Jakob Intet seet til, og de sad ogsaa her i Stuen, da den lumpne Historie gik for sig. Lore, jeg har bestandig holdt Eder for et fornuftigt Rindemenneste, men nu ser jeg, I er dummere end Elise i Rabendorf, som frygter for den naadige Herres Tjenere, naar de er i Uniform. Lore, jeg har altid troet, I kom ihu det gamle Venstrib, da vi var sammen til Alters og fandt Klodder i Hasselfrattet og gik med hverandre paa Hjemveien fra Spindestuen. Men nu ser jeg, at I ikke bryder Eder om en god Ven længere, end I behøver ham, og I gjør, ligesom Neumüller i Tiefenbach, som om Sommeren gjerne tager imod et Barn i Lægd, men siger, det er saa uskikkelig, han ikke kan have det længer, naar Mannen er gjort. — Lore, er jeg nogensinde gaaet ind i et andet Vertshus end Eders? Har jeg nogensinde staaet længere end 8 Dage i Eders Gjeldsbog? Har jeg ikke skaffet Eder saa mange Kunder, at de andre Berter har seet surt til det, og er det ikke slikt i Eders Hus her om Aftenerne, som det knapt er i Markedstiden hos de Andre?“

„I har Ret Bergerfriz,“ sagde Vertinden ganske sagtmælt, en „Tre er den anden værd, og naar Skriveren ikke kommer og træder Ed, vil jeg ikke have seet Noget; men skal jeg sværge, da, Bergerfriz, kan jeg ikke hjælpe Eder. „Falsk svoret er evig forloret,“ og „Skjorten er mig nærmere end Stakken,“ og „hvad ikke dit Embed tilhør, dermed ei dig Uleilighed gjør,“ og „hvad man i Ungdommen nemmer, man ei i Alderdommen glemmer.“

„Fari fari“,*) raabte Bergerfris, „J vil nok ikke brænde Eders Fiske i Dammen,“ bankede sin Pibe ud paa Døren og gik til Rabendorf. Derhen fulgte ogsaa snart Belzlore, og fra en anden Kant ogsaa den gamle Klaus, thi ogsaa han var indstevnet.

Imidlertid mødte Grisehandleren Pauch fra Rabendorf Klaus; han havde lagt en Sæk med Korn paa sit udslidte Dg og sad selv ovenpaa. Han standsede sin Hest og fortalte om forskellige Ting, navnlig hvorledes han var kommen i Uenighed med Mølleren i Rabendorf, som havde afstængt Vandet fra hans Eng; derfor skulde da ogsaa Mølleren slippe at have nogen Fortjeneste paa ham; nu red han over til Eichhausen for at faa malet der. Dermed travede han videre, men holdt igjen pludselig stille og raabte: „Klaus, har du hørt det, at Michel er død idag. Da han havde sagt dette, red han videre. — Da blev det fort for den gamle Klaus's Dine. Morgenen var saa skjøn, Fuglene sang saa deiligt, Kornet bølgede saa rigt i Morgenvinden, og dernede i Dalen laa Rabendorf under sine Frugttræer som et Billede paa landlig Stilhed. Men i den gamle Klaus's Hjerter var der ingen Stilhed, der kæmpede Troen med Tanken om de ulykkelige Tilfælder, ligesom engang Jakob med Herren; der traadte Fristeren frem for ham, som engang Jobs Hustru for sin plagede Hgtemand med Spørgsmaalet: „Holder du endnu fast ved din Gudsfrugt,“ og det havde ikke manglet meget paa, at den gamle Klaus kunde have styrtet sig ned i Lergraven, som Fodstien førte forbi. Dog, da hans Fod ligesom Afsafs Fod var nær ved at snuble, sank han ned paa sine Knæ, og hans Mund bad: „Stab i mig, o Gud, et rent Hjerter og fornø en stadig Aand inden i mig. Forkast mig ikke fra dit Ansigt og tag ikke din Hellig-Aand fra mig.“ Og da han stod op, da var Himlen igjen klar over ham, da sang igjen Fuglene sin skjønneste Morgensang, og endnu høiere end de sang Klaus sin Indlingsang: „Hvo ikkun lader Herren raade.“

6. Dønnen.

Med Guds Fred i Hjertet og et forhaabningsfuldt Ansigt traadte Klaus ind i Retsstuen i Rabendorf. Der var indkaldt mange Vidner, for og imod. Mange Eichhausere afslagde et godt Vidnesbyrd for den gamle Klaus og hans Børn, og Faderens Hjerter prisede den store Gud, paa hvem han troede. Men Michel var død, var død af sit Saar — hvem havde bibragt ham det? Markvogterens Sønner negtede under Taarer at have brugt Kniv mod Michel. Den gamle Klaus beraabte sig paa Belzlores Vidnesbyrd hin Aften; men Belzlore vilde Intet vide derom. Hun forklarede med stor Omstændighed, hvorledes hun slet ikke havde kunnet se, hvem der havde slaet, fordi det allerede havde været mørkt, og at hun ikke havde Noget imod Noget af de Anklagede og undte ethvert Menneske godt,

*) Egentlig et gammelt latinsk Udtryk: „prate for Husguden“ (): for dørve Dren), komme med unyttig Snak. Red.

og var en uskyldig Kone, som imod sin Villie var kommen i saadan Uleilighed, og at hun aldrig skulde have ægtet en Verthusholder, dersom — — Her afbrød Sorenfriveren herde og forhorte Bergerfriz skarpt og talte til hans Samvittighed, saa at en Sten kunde være bleven blod. Bergerfriz viste sig i Begyndelsen ganske trodsig og vilde lade fornærmet over, at man kunde tiltro ham noget Saadant, men da det Intet hjalp, blev han saa glat som en Mal, smilede og forsikrede høit og dyrt, at han var uskyldig. „Han alene,“ sagde han, „harde været nøgtern, men begge Klauserne drukne; havde han gjort Gjerningen, vilde han ikke negte den; thi han maatte frygte for engang at skulle staa til Regnskab for den yderste Dom.“ Da blev de bestemt, at Belzlore og de øvrige Vidner skulde aftrædes Ed; og Løvevertinden fik med en særegen Skrivelse, hvormed hun skulde gaa til Præsten og lade sig belære om Edens Vigtighed. Derimod protesterede hun atter og kaldte sig en ærlig Kone, som vist ikke vilde forsørge sin Salighed for et Glas Brændevin; men det hjalp Intet; hun blev vist til Præsten og med de andre Vidner indfaldt igjen til om Eftermiddagen.

Hos Præsten gif det ikke Løvevertinden godt; han kjendte alle sine Folk meget noie. Han saa ikke ind i noget Hus, uden at han ogsaa vidste, hvorledes det gif til derinde, og saa ikke ind i noget Menneffesie, uden at han ogsaa saa dybere ned i Hjertet. Det kunde han, fordi han var en tro Hyrde for sin Hjord og en troende Evangeliets Tjener. Han kjendte ogsaa Belzlore meget noie; thi han havde konfirmeret hende og saa undertiden indom hos hende, naar han havde Embedsforretninger i Eichhausen. Da hun derfor ogsaa her vilde tale om sin Uskyldighed og mere end engang sagde, at hun ikke kunde begribe, hvorfor Præsten havde saa slet Tro til hende, og under Taarer udtalte den Formodning, „at hun maatte ret af sine Fiender være bleven bagvasket for ham,“ da holdt Præsten hende med et saadant Alvor det guddommelige Ord's Trusler for Die, at hun i sin Hjerteangest just vilde til at sige Sandheden, da der bankede paa Døren og Bergerfriz traadte ind. Han havde gjort sig et Orinde for at styrke Løvevertindens Mod; og da Præsten havde sendt ham bort med et venligt Farvel, da havde Satan atter taget hendes Hjerte i Besiddelse, og hun gif trodsig og forbitret bort og med det faste Forsæt, at sværge just for at vise, hun ikke var bange. Bergerfriz havde en Søster, gift i Rabendorf, som var hendes Gudmoder; til hende gif hun nu. Hun havde kogt en god Kop Kaffe og ogsaa indbudt sin Broder, og disse tre underholdt hinanden med en saadan Sjælsro om, hvilke Uleiligheder man ganske uskyldig kan komme op i, at Løvevertinden betraadte Retsstuen med den faste Overbevisning, at hun spor ret. I Overvær af den gamle Klaus og de to Anklagede afslagde da samtlige Vidner Eden og gif hjem; men Henrik og Jakob bleve atter førte tilbage til Fængslet, indtil Overretten havde stadfæstet Dommen over dem.

Klaus bad Sorenfriveren om at saa tale et Ord med sine Søner i hans Nærværelse; og da det blev ham tilladt, talte den gamle Markvogter saa indtrængende om deres Synd og dens Arsfager, at Sønerne græd sig

fast Vinene ud af Hovedet og raabte den ene Gang efter den anden: „Alt Fader, havde vi fulgt Eders Lærdomme, vilde det nu være anderledes med os; tilgiv os, at vi bringe Eders graa Haar med Hjertesorg i Graven! Hils Moder hjemme mange tusinde Gange og Anna ogsaa, og værer visse paa, at vi ikke har udgødt Blod. Herren ved, man tillægger os for meget!“ Og da saa den gamle Klaus henviste dem til Guds Ord og formanede dem til slittig Bøn og trykkede den ene efter den anden til sit Hjerte og gav hver et Trostesprog med i Fængslet, da flød hyppigt Taarerne ogsaa fra Sorenstriverens Kinder, og Sekretærene græd, og den tykke Fuldmægtig, som aldrig lo, gjorde mange underlige Gebærder af Rørelse, og Michels Konrad græd selv med og rakte dem Haanden.

Da den gamle Klaus kom hjem, fortalte han Alt, som det havde tilbraget sig, talte hverken for eller mod sine Sønner, men udtrykte kun sin Overbevisning om, at denne Straf visse vilde blive dem til Frelse.

Den gamle Barbara og Anna græd og klagede heftigt; men Klaus sagde Intet dertil. Han dablede ikke og trostede heller ikke, han sagde kun saaledes hen for sig selv: „Saaledes var det altid, den Retfærdige maa lide meget.“ „J Angsten søgte de dig Herre!“ „De som saa med Taarer, skulle hoste med Frydefang.“ Amen.“

7. Nye Prøvelser.

Dommen fra Overretten lod ikke længe vente paa sig. Den gik ud paa, at de to Klauer, i Betragtning af de formildende Omstændigheder, skulde i Lugthuset paa et Aar, og at de skulde bære Sagskostningerne. Da Sønerne nu var førte bort til Hovedstaden, tog den gamle Klaus Melkekoen i Tjoret og førte den ned til Rabendorf til Mølleren, som allerede længe havde ønsket at eie den, fordi den var en god Melkeko, betalte Omkostningerne til sidste Skilling og gik hjem med den Bevidsthed, at den gamle Gud lever endnu. Da Koen blev ført bort, kom hverken Barbara eller Anna ud af Stuen; thi Hjertet vilde bryde i dem af Bæmød. Kun Anna sneg sig gennem Haven ud paa Marken, og ved Veiviseren, som viser mod Tiefenbach, hvor man kan overse Beien til Rabendorf, der blev hun staaende og saa med Taarer efter Koen, og hver Gang den gamle Beninde — ligesom hun anede Skilsmisjen — brolede, da var det for Anna, som om hun aldrig mere kunde blive glad.

Saaledes forløb i Markvogterens Hus nogle Dage, hvoraf hver havde sin Plage, Faderen var næsten hele Dagen paa Marken, og den gamle Barbara græd for sine Sønner og bad Gud blot at bevare deres Helbred og bringe dem til Erkjendelse. Anna gik ikke mere ud af Huset, knapt nok saa hun om Aftenen efter i Haven, om Naboen's Høns ikke havde gjort nogen Skade. Stod hun ved Vinduet og saa en af sine Kjendinger, veg hun tilbage, thi hun forekom sig som sat i Van, siden hendes Brødre sad i Fængsel.

Dag, Prøvelsen var endnu ikke tilende. En Morgen kom Godsherrens Opfræver for at pante Markboogteren for Reden og den leiede Ager. Klaus var paa Marken, og Barbara var saa forstrækket over dette Optrin (thi det var første Gang, at Saadant mødte hende, saalænge hun havde stiret Huset) at hun rent mistede Fatningen. Hun gav sit og sin Mand's Pinned bort; men Anna, som mærkede det, tog det siltende igjen ud af Opfræverens Haand, gik til Komoden og hentede ud deraf det Damastestoi, som hun selv havde spundet, og som skulde høre til hendes Udstyr, om det behagede Gud nogensinde at gjøre hende til Husmoder. Damasten var hel sjon, og vilde Anna fornøie sig, saa pleiede hun at tage de skinnende Duge frem, holdt dem mod Lyset og betragtede sit Navn, som stod i Ranten; Dugene gav nu Pigen til Opfræveren, men ingen Taare faldt derpaa, og ingen Klage opsteg af hendes Mund. Barbara vidste ikke, hvad Opfræveren tog med sig, hun vilde neppe have ladet Dugene bære bort.

Knapt var Opfræveren borte, saa kom ogsaa Byskriveren fra Hofeld for at minde Klaus om den Kapital, som han for Aar og Dag siden havde laant ham paa hans Hus. Nu havde Klaus efter Opsigelsen gaet omkring til alle rige Folk i Omegnen for at opdrive de fornødne Penge; men de Rige havde ingen Penge til ham; „thi,“ sagde de ved sig selv, „hvem kan laane den Mand Penge, hvis Sønnen sidde paa Tugthuset.“ De beklagede med mange Ord ikke at kunne hjælpe og laante ud sine Penge andesteds. Men der var en velstaaende Mand i Tiefenbach, som hedte Walthër, han havde mange Penge og meget Kvæg og brændte Brændevin og laante aarlig en paffer Sum ud. Hans Liv havde Klaus engang reddet ved Vintertid, da han, forturnet af Brændevin, var falden ud i Aitensfeldsdammen. Dengang havde Walthër sagt, da Klaus ingen Belønning vilde have for sin Barmhertighedsgjerning: „Klaus, naar I senere engang trænger til mig, saa kom til mig; mine Penge og mit Gods skal tilhøre Eder.“ Til ham gik nu Klaus i sin Nød, da man overalt viste ham bort; men han sagde intet Ord om, hvad han engang havde gjort, og hvad Walthër havde lovet ham, han bad kun indstændig om den lille Sum. Walthër træk paa Skuldrene og sagde hverken Ja eller Nei og rakte Klaus et Glas Brændevin, som denne imidlertid ikke modtog: „Klaus, I skal imorgen saa Svar, om jeg kan overlade Eder Pengene eller ei.“ „Svaret har jeg allerede,“ tænkte Klaus og gik hjem og anbefalede Udgangen i Guds Haand; thi hos Menneffene var ingen Hjælp. Da nu Byskriveren fra Hofeld kom, og Klaus blev kaldt hjem fra Marken, sagde han til ham: „Hr. Byskriver, kunde I vise Laalmodighed med mig, saa havde I i Sandhed bevist en gammel, haardt prøvet Mand en stor Velgjerning, hvorfor Gud skulde lønne Eder. Men behøver I Pengene og kan I ikke paa anden Maade blive hjulpen, saa gjør, hvad I har Ret til.“ Byskriveren gav heller intet Svar, men tørrede Sveden af sin Pande; thi han var en svær Mand, og gik snart bort. Og nogle Dage efter kom han igjen, men denne Gang ikke tilføds, men i en Vogn og bød Huset offentlig op, og Bergerfritz kjøbte det. Han

var bleven uenig med sin Fader, fordi den gamle Bergerfriz var forbitret over sin Søns Syndeliv og navnlig ikke vilde tilstede, at han giftede sig med Mollerens Råthe, hvorom man talte lidet Godt paa Stedet. Mollerens betalte Pengene, og da nogle Dage efter Klaus og hans Kone og Anna med det ubetydelige Husgeraad var flyttet ind i Bagstuen hos den gamle Mor Keuneck, da førte Bergerfriz Mollerens Råthe til Altret i Rabendorf og boede fra den Tid af i den gamle Klaus's Hus.

B. Den Kristne i Dybet.

Nu skulde man mene, den gamle Klaus dog maatte ligge under for Fristelsen! Saaledes mente man ogsaa i Eichhausen, — og mangen gammel Nabokone kom med Forklædet for Dinene ind i den gamle Mor Keunecks Bagstue for at se, hvorledes Folkene bar sin Skjebne. Men de lod snart Forklædet falde fra Dinene og kom snart ud af Grædetonen, som de havde ifæmt; thi Folkene var som ellers; ja det syntes, som de var endnu lysere og mere trostede end tidligere. Derover rystede mange paa Hovedet i Eichhausen, og Folk sagde: „Dette skulde bare lade saa, eller det var Trods, eller det gif ikke til paa rigtig Raade.“ Men det gif saaledes til: Den gamle Klaus var en Kristen, saadan En, som der gaves saa af i Eichhausen, og derfor forstod Eichhauserne ikke hans Væsen. Den gamle Klaus var en Kristen, derfor bandede han ikke sine Fiender og Misundere, men talte med Herren: Fader, forlad dem, de vide ikke, hvad de gjøre! Da Anna saa Bergerfriz drage ind i deres Hus, da bruste Blodet i hende over af Uoillie; men den gamle Klaus sagde: „Betænker, hvilken Lands Børn I ere?“ „Dommer ikke, at ikke I skulle dømmes! „Hevnen er min, jeg vil betale, siger Herren.“ Da den gamle Barbara overvældet af sin Smerte, ikke vilde ud af det gamle, kjære Hus og begyndte at tage Modet og tvivle, da sagde Klaus: „Mine Tanker ere ikke Eders Tanker, og Eders Veie ere ikke mine Veie, siger Herren; men som Himlen er høiere end Jorden saa ere ogsaa mine Tanker høiere end Eders Veie.“ Saa høstes heller ingen Dadel over Bergerfriz og heller ikke nogen Bebreidelse mod Henrik og Jakob, men mindst af alt Rnur mod Gud. Kun noget tidligere end ellers kom den gamle Klaus hjem fra Markvagten og læste for Barbara og Anna af Bogen Job, til det blev Sengetid, forklarede det for sig selv og dem, anvendte det paa deres Omstændigheder og var ofte saa salig i sin Tro, at han udraabte: „Ja, i Trængsels Dyb maa den Kristne, at han kan lære at smage, hvor god Herren er, og hvor kjær han har den, han reofer! Ogsaa os lader Herren erfare sit Ord: „De, som saa med Graad, skulle høste med Fryd-sang.“ Naar blot Herren i Raade foier det saa, at Trængselen lærer os at give Agt paa Ordet og frigjør os fra det forgjængelige Væsens Tjeneste til Guds Børns herlige Frihed!“ Og da blev som vanlig sunget: „Hvo ickun lader Herren raade,“ og i den gamle Mor Keunecks Bagstue var større Fred og klidere Nattehvil end hos Bergerfriz og i Lovewertshuset.

9. Den gode Annas Beslutning.

Anna var i de sidste Dage bleven meget taktsfuld; ofte var hun saaledes fordybt i sine Tanker, at hun for op som af en Drøm, naar hendes Moder spurgte hende om Noget. Hun stod op fra sit Arbeide og saa ud gennem Vinduet ud i Græshaven, som stødte til den gamle Mor Keuneds Hytte. Der syntes at ligge en Tanke i hendes Hjerte, som hun gjerne vilde have udtalt, og dog kunde hun ikke faa Mod dertil. Naar Barbara vaagne om Natten, da hørte hun Anna sukke og laste sig paa sit Leie, og naar hun om Morgenens vaagnede ved Daggry var Anna allerede oppe og saa saa bleg og angreben ud, at Moderen begyndte at frygte for sit Barn. Naar da Barbara trængte ind paa hende, at hun skulde aabenbare hende Grunden til sin Sorg, da blev Pigen pludselig igjen munter. Denne Erfaring meddelte Barbara sin Klaus. Da han engang efter endt Dagsgjering opbyggede sine Husfolk af Guds Ord, talte han ogsaa om Børns Fortrolighed til sine Forældre som den skjønneste Taknemmelighed for al deres Trost og Moie. Anna græd over sit Arbeide, thi hun havde sine Forældre saare kjær og holdt Jntet hemmeligt for dem. Da tog hun Mod til sig og sagde: „Fader og Moder, jeg vil sige Eder, hvad som trykker mig. Den kjære Gud har hjemsogt os med mangeslags Trængsel, og det gaar mig gennem Hjertet, naar jeg ser paa Eder. I har opdraget os Børn og har gjort vel imod os og lært os at frygte Gud og fly Synden. Nu, da I er bleven gamle, skulde I ogsaa hørte, hvad I har saet, og modtage af vore Hænder, hvad I saa længe har raat os: det daglige Brød og den venlige Pleie. Men nu er Gutterne i Fængsel, og jeg er en Pige og kan ikke fortjene meget. Jeg kan arbeide saa meget, jeg vil, saa fortjener jeg neppe saa meget, som jeg spiser. Dette trykker mit Hjerte. Jeg vilde gjerne søge Tjeneste hos et godt Hershaf, men det er ikke nu den Tid, da Piger fæstes, og min Aarsløn vilde lidet hjælpe Eder. Dette tænkte jeg nylig paa, da jeg havde været i Kirke i Rabendorf, og Præsten havde talt om Taknemmelighed. Da mødte jeg paa Hjemveien Fætter Kurz fra Tiefenbach, som fortalte mig, at hans Nabo Jekels Gutter igaar var komne tilbage fra Igleshandelen og havde medbragt en vaffer Sum og havde sagt, at der i Brabant var saa stor Esterspørgsel efter Igler, at man ikke kunde levere nok der. Han selv havde besluttet sig til at rejse til Polen og hente en Forspning med Igler; thi Fortjenesten var iaar liden, og en saadan Indtægt kunde hjælpe ham op. Da blev det for mig saaledes, at jeg spurgte Fætter Kurz, om han vilde tage mig med. Han saa vel paa mig med store Dine, men sagde: „Du er en stærk Pige og dygtig tilføds, spørg min Fætter Klaus og giv mig saa Svar, for næste Thorsdag reiser jeg.“ I dag er det alt Tirsdag, og jeg har endnu ikke talt om Sagen, fordi jeg ikke havde Mod dertil. Lad mig drage med Fætter; naar Herren giver Lykke til Handelen, kan jeg maatte atter indfri vort Hus.“ Da Anna havde endt, taug den gamle Klaus længe, og heller ikke Barbara sagde et Ord. Endelig tog Faderen tilorde: „Anna, Herren virker begge Dele i os, at ville og udrette

efter sit Velbehag. Han gjør store Ting med endda svagere Redskaber, end du er. Du er et godt Varn og vil gjengjælde dine Forældre, hvad de har gjort mod dig; saa gjør da i Guds Navn, hvad dit Hjerte driver dig til! Gaa ned til Tiefenbach og bed Fætter komme op til os, at vi kan tale med ham om Reisen."

10. Iglehandelen.

Det kunde være om trent sex Aar før den Tid, da vor Fortælling begyndte, da saa Bønderne i Rabendorf en Morgen, de gik til sin Mark, en Mand gaa omkring Godsseierens Damme med en Stang i Haanden, hvormed han rørte omkring i Vandet, og naar de drog hjem om Aftenen, stod Manden med sin Stang endnu bestandig ved Dammene. Dette varede flere Dage. Mangen standjede paa sin Bei og betragtede den Fremmede; thi en Fremmed maatte han være. Hvad han drev paa, kunde Ingen begribe, og de Nysgjerrige, som traadte hen til ham og spurgte ham om, hvad han tog sig for, fik intet Svar, men Manden pegede kun paa sin Stang og en Sæk, som laa ved hans Fødder. Borgvogteren krydsede hver Dag omkring ham, thi han havde i Begyndelsen den Tro, at den Fremmede tog Fiksen bort for Herstabet, og da han saa opdagede, at der ingen Fisk var i Sækken, saa ærgrede det ham dog, at noget blev fanget op af Dammene, hvorom Opsynet intet vidste. Han tog derfor tilsidst sin Embedsminne paa sig og forbød den Fremmede at opholde sig ved Dammene. Den Fremmede svarede ham, men i et Sprog, hvoraf Borgvogteren ikke forstod et Ord. En Del andre Rabendorfsere samlede sig nu, og den Fremmede talte ogsaa til dem, men Ingen forstod ham. „Hvad skal man gjøre, Bønder?“ spurgte Borgvogteren. „For ham til Bræsten!“ gav en af Bønderne til Svar. „Nei, sagde en Anden, kald hid den franske Jean, han forstaar alle Sprog, han vil vist komme udaf det med ham!“ Jean var en Fransmand, som i Krigstiden var bleven tilbage i Rabendorf og ernærede sig med alle Slags Extrasærdigheder. Han flettede Bidjekurve, gjorde Vikuber, kunde tilskjære af Træ og danne af Ler alle slags Smaating, dresserede Herstabels Hunde og lærte Sangfuglene vakre Melodier. Tillige var han en munter Ungdom, fuld af Spøg og Narrestreger, og allerede ved sit Sprog vatte han megen Latter, fordi han ikke kunde lære Tydsk. Derfor kaldte Rabendorferne ham den franske Jean. Han blev nu tilkaldt, og se, de to, som aldrig havde seet hinanden, forstod hinanden fortreffelig og erkjendte hinanden som Landsmand. Og efterat de havde rystet hinandens Hænder, forrettede Jean som Tolk og fortalte Rabendorferne paa Tydsk, at Manden fangede Igler i Dammene. Igler var meget søgte i Frankrig, men der gaves saa af dem der; saa havde da den Fremmede begivet sig over Grændsen for at søge efter Damme; i Rabendorf havde han alt fanget mange og af et ganske særdeles godt Slags. Nu havde vistnok Rabendorferne hørt for om Igler, og ogsaa see, at denne og hin var bleren paasat Igler, naar han var yng. Men dem havde Doktoren forskrevet fra Apotheket ligesom anden Medicin, og det faldt dem ikke ind.

at Herfskabsdammene gjemte faadant Utoi. Jean overfatte videre, hvad Franſkmanden ſagde: „at det høie Herſkab derved intetſomhelſt Afbræk led, om han fangede Igler i Dammene, fordi de bare gjorde Fiſkene Skade, naar de formerede ſig formeget.“ Videre belærte han Bønderne: „Der gives flere Arter af Igler, men kun den Sort var eſterspurgt paa Apothekerne, ſom var mørkegrøn paa Ryggen, havde ſex ruſtrøde, undertiden mere gulagtige, meſt ſort punkterede Striber langs Kroppen, og en grøngul, ſortpletet Bug; undertiden fandt man den ogſaa brunſort og med kjødfarvede Pletter. Man fanger Igler ved at binde til en Stang et lidet Stykke Kalvekjød eller andet Kjød og dermed fare omkring paa Bunden af Vandet, hvorpaa ſnart det hele Stykke vil blive fuld af Igler.“ Tillige ſagde Franſkmanden, at dem, der vilde tage paa ſig at bringe Igler til Frankrige, kunde han love en god Indtægt; de behøvede ikke at være bange med Henſyn til Transporten; man puttede Iglerne i en liden Sæk, mange tuſinde paa engang, og dukkede Sækken flere Gange om Dagen i rindende Vand; ſaaledes kunde man transportere dem mange Uger.

Rabendorferne var nu juſt ikke ſnarraadige Folk; imidlertid overlagde Nogle Sagen; de fangede Igler og bragte dem til Apothekerne i Omegnen. Apothekerne tog dem gjerne og betalte dem godt. Det opmuntrede Rabendorferne, de fangede flere og flere Igler og bragte dem altid videre og videre. Og da endelig Strædderen Franz, en Karl med Omløb i Hovedet, fik Mod til at gaa over Grændſen til Frankrig med ſine Igler og vendte hjem med en hel Pung fuld af franſke Dalere, da vilde Alle handle med Igler. Det gik ogſaa ret godt, ſaalænge der fandtes Igler i Rabendorfegnen, men da Dammene var udfiſkede, blev der en Stilſtand. Da ſagde Strædderen Franz: „Gives der da ikke flere Damme i Verden end i Rabendorfegnen? Jeg gaar videre paa Søgning.“ Og han gik videre, og efter ham kom Flere; men jo videre de drog ud over Tydſkland, deſto færre blev Iglerne i Dammene, og mangen En maatte med tom Pung vende tilbage til Rabendorf. Da hørte engang Strædderens Franz, ſom havde vandret et godt Stykke ind i Preuſſerlandet, at der i Polen gaves ſtore Damme, mange Mil brede. „Haa, haa, tænkte han, gives der Damme, gives der ogſaa Igler, jeg vil forſøge det.“ Og han forſøgte det og fandt Dammene i Polen fulde af Igler og kunde neppe føre med ſig den Byrde, ſom han hentede ſig der. Men nu ligger Polen temmelig langt fra Rabendorf, ſom man kan ſe paa Kortet hos Skolelæreren. Og Rabendorferen, ſom havde gjort Reiſen, kunde fortælle meget om Fjelde og Dale og Bænde, ſom man maatte fare over, før man kom til Polen. Heller ikke vilde han roſe de Logier, man fandt i Polen; det var dog ingenſteds bedre og ſjønnere i Verden end i Rabendorfegnen. Men det var dog ſaa: i Polen gaves mange Damme og i Dammene mange Igler.

Hvor dog den kjære Gud har mange Midler og Veie til at forhjælpe Menneskene til et Stykke Brød! Hvem ſkulde have troet, at det lille, ſtygge Iglehyr ſkulde for Rabendorferegnen blive, hvad engang Manna i Orkenen

var for Israels Børn! Bistnok faldt ikke Iglerne ned fra Himmelen som Mannaen; de maatte hentes op af Vandet og med stor Moie bringes i Handelen. Men den kjære Gud velsignede Dammene i Polen altid mere med Igler og dermed ogsaa Rabendorferne. De trængte ogsaa til Velsig- nelsen; thi Algerjorden i Rabendorfegnen hørte for største Delen til Gods- eieren, og der maatte svares aarlig Afgift af den. Saaledes gaves der mange hungrige Mæver og forfaldne Huse i Egnen. Nu blev det meget anderledes, siden Iglehandelen gik saa godt, og naar du nu kommer gjen- nem Egnen og ser et nyt Hus, da kan du forlade dig paa, at der er man- gen fransk Daler indkommen ved Iglehandel, som er anbragt deri. Bistnok kom med de fremmede Penge ogsaa mangen fremmed Skynd ind i Raben- dorfegnen, og Folk mente, at den som tjente meget, turde ogsaa bruge meget. Smidlertid var dette for det meste kun Enkelte, som heller ikke hjemme duede stort. (Mere).

Den lille Dorothea.

(Af Ludvig Harms.)*

En Daglønnerfamilie havde en liden Datter paa en tre-fire Aar. For- ældrene havde Frelseren meget kjær og den lille Dorothea naturligvis ogsaa. Jeg siger: n a t u r l i g v i s; thi naar et saadant Barn ser sine Forældre vandre i Kjærlighed til den Herre Jesus, — naar det hører dem bede og slynge Morgen og Aften, — naar det ser dem gaa til og fra Bordet med Bøn, — naar det ser, hvorledes deres hele Liv er forklaret af Kjærligheden til den Herre Jesus, saa kan det jo slet ikke være anderledes, end at Barnet ogsaa maa saa Frelseren kjær, uden at det engang ved, det har ham kjær. Desuden have jo saadanne Forældre ingen større Glæde, end at fortælle sit Barn om den trofaste Gud og Frelser, hvor god han er, og at han har Børnene saa kjær og allerede ved den hellige Daab har taget dem paa sine Arme og engang vil bringe dem til de kjære Engle i den salige Himmel. Thi saadanne Forældre tænke ikke, at deres Børn først maa blive fornuftige og 10 Aar gamle, førend de tør fortælle dem Noget om Gud og guddom- melige Ting; men de holde sig til det dyrebare Ord af Herren: „L a d e r d e s m a a B ø r n k o m m e t i l m i g, o g f o r h i n d r e r d e m i k k e; t h i G u d s R i g e h ø r e r S a a d a n n e t i l.“ Og da Forældrene selv ikke havde noget andet Liv, end Livet i Herren, saa indsuger et saadant Barn dette Liv allerede med Modermelken; derhos tør man stedse naturligvis ikke forglemme, at det er et døbt og ved den Helligaand gjenfødt Barn.

Det kjære Barn kom da ogsaa snart, og det ganske som af sig selv, saa vidt, at det ikke maatte spise, uden først at have foldet sine smaa Hænder og

*) „Guldæbler i Sølvstaaler“, udg. af P. E. Malling.

bedet, — at det ikke maatte gaa til Sengs, uden at det først havde ligget paa sine Kne og bedet sin Aftenbøn og ligesaa om Morgenen sin Morgenbøn. Ja, man fandt det ogsaa ellers ofte liggende paa Kne og bede og tale med Frelseren, der var hos det. Da nu Forældrene havde en hjertelig Kjærlighed til Missionen og ofte talede om de stakkels Hedninger, bade for dem og lagde Gaver tilside for dem, saa blev ogsaa den lille Dorothea snart en ivrig Missionsven. Forældrene klagede ofte for hinanden over, at de ikke kunde give saa meget til Hedningernes Omvendelse, fordi de vare fattige. Da sagde det kjære Barn engang til Forældrene: „Jeg vil bede Frelseren, at han gjør mig meget rig, og da skal de stakkels Hedninger saa Alt.“ Men omendkjønt Barnet nu hver Dag bad til Frelseren herom, saa gik dog Dag efter Dag hen uden at det blev rigt, saa at Barnet engang ganske forundret spurgte sin Moder: „Moder, jeg beder hver Dag til den kjære Frelser, at han skal gjøre mig rig, og han gjør det alligevel ikke.“ Moderen svarede smilende: „Bed kun, mit Barn; det vil snart ske, vent kun lidt!“ Da hændte det en Dag, at Moderen var spjæfset i den lille Have, og Barnet sad hos og hjalp hende med at bortstaffe Ukrudtet. Med Et satte det i et Blædeskrig og viste Moderen en gul Mynt, som det havde fundet. Moderen besaa den, holdt den for at være en Regnepenge og sagde: „Den kan du beholde, Barn, og lege med den.“ Vel otte eller fjorten Dage havde nu Barnet sin Glæde i Mynten og legede med den. Faderen, som stedse var paa Arbejde, havde imidlertid endnu ikke seet den. Men en Søndag, da Dorothea igjen fornøiede sig med sin Skilling og lod den falde ned, tog Faderen den op og sagde forbausset: „Hvorledes er du kommen til saadan Rigdom, Barn? Det er jo et Guldstykke!“ De besaa det nøiere, og tænkt, det var en gammel Dobbelt-Dukat med Årstallet 1540, som, hvo ved, hvor mange hundrede Aar maatte have ligget der i Jorden! Da den nu vist ikke var tabt af noget dalevende Menneske, kunde Barnet trostigt beholde den. Ved Faderens Ord: „Hvorledes er du kommet til saadan Rigdom, Barn?“ saa Barnet paa Moderen og sagde: „Ser du, Moder, Jesus har gjort mig meget rig! Nu skulle ogsaa Hedningerne have det Hele!“ Hvor straalende Barnets elskelige Ansigt, da det bragte sin Rigdom! — Dette har jeg selv oplevet. Noget ganske lignende er nylig blevet meddelt mig i et Brev fra Sachjen. — Gud velsigne alle Forældre, at de maa have Jesus kjær, og deres Børn oppøge i Kjærligheden til Jesus! Amen.

Det bedste Bærelse.

Da Gøttbold besaa et nyt Hus, spurgte han sine Vedsagere, hvilket Bærelse eller hvilket Rum de ansaa for det bedste i dette Hus. En sagde, han ansaa Stuen for det bedste; den var høj, lys og let at opvarme. Andre mente Kjøkkenet, Kjælderen, Arbeidsværelset, Sovneværelset o. s. v.

Gotthold svarede: Bistnok vil ethvert af disse nævnte Børelser være Mangelen det kjæreste; men jeg mente fornemmelig, hvilket Børelse vil være det bedste for en from og gudsfrygtig Kristen. Og det er uden Tvivl Bedekammeret, eller det Sted, hvor man pleier at opsende sin Bøn til Gud, og hvorom vor Frelser siger: Men du, naar du beder, gaa ind i dit Kammer og luk din Dør, og bed til din Fader, som er i Høimod; og din Fader, som ser i Høimod, skal betale dig aabenbare (Matth. 6, 6). Et saadant Sted er Helligdommen i Huset, hvorfra, som fra en Kilde, al Velsignelse maa flyde og blive ledet til alle Kroge. Over et saadant lidet Kammer eller lidet Rum er Himmelen aaben; her staar Himmelstigen, og Guds Engle stige op og ned; her taler Mennesket med sin Gud som sin Ven; her udsøser han sit Hjerte for ham, her betror han ham al sin Nød, her søger han Trost i Ulykken og Glæde i Sorgen, her staar Pagtens Art, for hvis Skyld det hele Hus bliver velsignet som Obed Edoms (2 Sam. 6, 11). Salig er den Mand, i hvis Hus dette lille Kammer er vel indrettet og bliver vel brugt! En fattig lidet Hytte, hvori man flittigt beder, er at foretrække for alle Gudsforagteres Paladser tilsammen. — Min Gud, mit Bedekammer er der, hvor mit andægtige Hjerte i Troen henvender sig til dig. Jeg har jo ogsaa mit Sted, hvor jeg er vant til at tale med dig; dog ved jeg, at din Godhed ikke er bunden til noget Sted, og jeg kan altsaa bygge mit Bedekammer overalt.

(Scribers Stattiste).

Kurfyrstinde Elisabeth af Brandenburg.

Den Fyrstinde, hvis Levnet her skal fortælles, er en af de Kvinder, hvis ædle Personlighed øver Tiltrækning, og hvis sørgelige Stjebne vækker Medfølelse hos Enhver, der kjender hendes Historie. Og naar da hertil kommer, at hun var en nordisk, en dansk-norsk Kongedatter, kan det ikke andet end forøge vor Interesse for hendes Livs velslende Begivenheder.

Elisabeth, eneste Datter af Kong Hans og Kristina af Sachsen, var født i Nyborg 1485. Af hendes fire Brødre opnaaede kun den ældste, den i Historien saa sørgelig bekendte Kristian den Anden, den modne Alder. Denne Broder elskede hun inderligt og maatte for hans Skyld doie meget Dødt. Elisabeth roses af sine Samtidige ikke alene for sin Skjønhed, men hendes Liv viser tillige, at hun besad mange og kristelige Dyder. Hun havde ogsaa godt at slægte paa; thi Kong Hans, om end ikke fri for enkelte Feil, fortjener Berømmelse som en klog og dygtig Fyrste, og roses som en retsindig og velstændig Mand. Hendes Moder, en Søster af den i Reformationenshistorien berømte Kurfyrste Frederik den Visse af Sachsen, hører blandt de bedste danske Dronninger. Hun udmærkede sig ved Fromhed, Godhed, Standhaftighed i Ulykken, og en trofast Hengivenhed for sin Egtfælle.

Hendes Mod roses ogsaa, thi i Kongens Fraværelse forsvarede hun Stodholms Slot mod Sten Sture og overgav det først efter otte Maaneders Beleiring, da hun kun havde sytti Mand tilbage.

Elisabeth havde endnu ikke naaet sit fjortende Aar, da den russiske Arveprinds, Vasilius, anholdt om hendes Haand. Dette Frieri var ikke velkomment. Dels maatte en saadan Forbindelse opirre Svenskerne, som nylig havde underkastet sig Kongen, og dels vilde den vel endnu mere forarge den katholske Kristenhed, da Russerne, som tilhørende den græske Kirke, af dem ansaaes som Rjættere, ja næsten som Hedninger. Det maatte imidlertid være Hans af Vigtighed ikke at brude med den russiske Storfyrste, hvis Venstabs han tidligere havde trængt til under de spenste Uroligheder. Man besluttede da at gaa en Mellemvei, idet man ikke ligefrem afviste Forslaget, men søgte en Undskyldning for Diebliffet, som formodentlig hentedes fra Prinsessens store Ungdom. Gesandterne, der i den Anledning sendtes til Rusland, var imidlertid neppe komne tilbage, forinden det rygtedes, at Elisabeth var bleven forlovet med en Anden, nemlig Kurfyrst Joachim af Brandenburg.

Denne Fyrste, som i en Alder af sexten Aar havde tiltraadt Regjeringen efter sin Fader, var en for sin Tid og Stilling ualmindelig dannet og lovende ung Mand. Det brandenburgske Fyrstehus stod desuden allerede forlængst i Slægtstabsforhold til det danske, idet Elisabeths Bedstemoder, Kristian den Førstes Dronning, var en brandenburgsk Prinsesse.

Joachims Frieri var saaledes meget velkomment, og efter Overlæg med sin Dronning, Sonnen Kristian og Broderen Frederik, gav Kong Hans sin Datter til Kurfyrst Joachim. Egtstabsforhandlingerne sluttedes 5te Februar 1500 i Kiel, hvor Kongen opholdt sig nogle Dage, fuld af Glæde over den lykkelige Fremtid han troede at have sikret sin Datter.

I Egtstabskontrakten fastsattes som Medgift for Elisabeth 30,000 rhinske Gylden, foruden Smykker og Klenodier, som egnede sig en Kongedatter, og Kurfyrsten tilfagde hende Enkegods af samme Værdi som Medgiften. Paa samme Tid sluttedes ogsaa Overenskomst om et Egtstabs mellem Kong Hans's Broder, Hertug Frederik, og Kurfyrstens Søster, Anna, hvis Medgift bestemtes til 15,000 Gylden. Da imidlertid baade Hertug Fredrik og Prinsesse Elisabeth, gennem Moderen og Bedstemoderen, (efter katholsk Lære) i forbuden Grad var beslagtede med sine Egtfæller, kunde Egtstabet ikke blive gyldigt, førend de havde erholdt Paven's Tilladelse dertil, hvilket de imidlertid uden Vanskelighed opnaaede.

Selve Brylluppet blev dog udsat tvende Aar paa Grund af Kurfyrstens Ungdom. Disse Aar, som Elisabeth tilbragte i Hjemmet, var ikke glædelige. Det var kun faa Dage efter Forlovelsen, at det frygtelige og uventede Nederlag i Ditmarsken indtraf, hvilket fyldte Landet med Sorg og Forførelse. Kort efter udbrod Opstanden i Sverige og de oprørske Bevægelser i Norge. En stor Del af denne Tid havde Elisabeth været stift fra Forældrene, som begge for det Meste opholdt sig i Sverige. Ja selv da Bryl-

luppet, efter Bestemmelsen, skulde gaa for sig i Foraaret 1502, var Hans altfor spselsfat med de svenske Anliggender til at kunne ledsage sin Datter, men overlod dette til Broderen Frederik, som paa samme Tid skulde hjemføre sin Brud. Ikke engang den Trost at sige Moderen Farvel blev Elisabeth til Del ved Stiksmissen, thi Dronningen blev netop da beleiret paa Stockholms Slot, og kort efter Krigsfange i Sverige.

De prægtige Bryllupshoitideligheder fandt, da Pesten paa den Tid rasede i Berlin, Sted i Stendal i Brandenburg. Elisabeths Morbroder Ernst, Hertug af Sachsen og Erkebiskop af Magdeburg, forrettede Vielsen.

Den nye Kurfyrstindes ægtefællelige Liv syntes fra først af lovende. Joachim kunde den første Tid af sin Regjering kaldes en af Tysklands bedste Fyrster. Han vaagede over Landefreden, sørgede omhyggelig for Lovens Haandhævelse og fremhjalp Handel og Vindfibeligbed. Hertil kom ogsaa, at han forstod at holde den raa og overmodige brandenburgske Adel strengt i Awe. Ogsaa i Tysklands almindelige Anliggender tog han virksom Del. Hamburg havde udvalgt ham til sin Skytsherre, og i Kurfyrsternes Forsamling havde hans Stemme altid særdeles Vegt. Ogsaa Videnskaberne elskede han, og var selv ikke alene en dannet, men endogsaa en lærd Mand, som stod i Brevvevling med flere af den Tids lærde Mænd.

Til Danmark vedblev Joachim at staa i et venstabeligt Forhold baade under Kong Hans's Regjering og senere under Kristian den Andens. Dette var et stort Gode for Elisabeth, som saaledes usorment kunde vedligeholde Forbindelsen med Hjemmet. Undertiden besøgte hun ogsaa sine Slægtninger der, og havde endog den Glæde at se sin Moder hos sig.

Da Kristian den Anden, ved en Forbindelse mellem den oprørske jydsk Adels og Farbroderen Frederik, havde mistet sin Krone, og tilligemed sin Gemalinde, som Flygtning, begav sig til Tyskland, viste Joachim ham i Begyndelsen den gamle Hengivenhed. Hans første Hensigt, ved Efterretningen om Oprøret i Danmark, var, siges der, at samle en mægtig Hær for at komme Svogeren til Hjælp; men Begivenhederne gik saa hurtigt, at Kristian allerede var flygtet, forinden der kunde være Tale om at bringe denne Plan i Udførelse. Da Kristian om Sommeren 1523 kom til Tyskland, saaledes virkelig ogsaa, ved Joachims og flere Fyrsters Bestræbelser, en betydelig Hær, med hvilken man haabede at tilbageerobre Danmark, men, som vi vide, mislykkedes dette aldeles og paadrog endog Kristian en uhyre Gjæld til de Fyrster, som havde staaet ham bi under Kustningerne. Alene til Svogeren maatte han udfæde en Forskrivning paa 25,017 Gylben, en Sum, som inden kort Tid ved Renter og nye Udlæg vorte til 68,000 Gylben.

Efter det mislykkede Forsøg mod Danmark opholdt Kongen sig for det Meste hos sin Morbroder, Kurfyrst Frederik den Visse af Sachsen, medens Dronningen levede ved det brandenburgske Hof. Som let forklarligt var imidlertid Forholdet mellem Joachim og Kristian nu betydelig forandret. Svogerfædet med Nordens Konge var ikke længere nogen Tre eller Fordel,

men snarere det Modsatte, idet det indviklede Joachim i mange Ubehageligheder, og paadrog ham betydelige Pengetab. Kongens Dvergang til den lutheriske Lære, som var Joachim en Vederfinggelighed, opirrede ham ogsaa, og endelig kom dertil den Ergrelse, at man tillagde Kurfyrsten Skylden for de uheldige Troppesamlinger mod Danmark. Ganste ugrundet var nok heller ikke denne Bestyldning, thi hvor dygtig Joachim end forovrigt kunde være, saa forstod han sig ikke paa Krig, og det havde ogsaa været imod de fleste Krigshordingers Ønske, at Overansørfelsen var bleven betroet ham.

Sit onde Lune over alle disse Fortrædeligheder lod Joachim nu gaa ud over de to Elisabeth'er; sin egen Hustru og Kristians Dronning af samme Navn.*) Dronningen klager ogsaa herover i sine Breve til Kongen, og ytrer sin Glæde over, at han ikke er nærværende. Paa det Indstændigste beder hun om Tilladelse til at vende tilbage til sin Egtesælle, da hun næsten „længes tilbøde“ og aldrig er uden Sorg; „de gjør hende galen,“ saa plage de hende ved Joachims Hof. Vel havde hun en tro Veninde i Svigerinden; men Elisabeth maatte selv lide meget i denne Tid af sin heftige Egtesælle. Hvad der fornemmelig plagede hende, var Kurfyrstens idelige Opfordringer om at skrive til Broderen om Gjelden. Elisabeth vidste jo, at han umulig kunde tilfredsstille hendes Mandts Fordringer, og hun, som saa inderlig elskede sin Broder, led overordentlig ved saaledes at skulle forøge hans Sorger.

Dog, hvor meget end Elisabeth led ved disse Tvistigheder mellem hendes Egtesælle og hendes Broder, saa nedboiedes hun dog ogsaa af en anden Sorg, som laa endnu dybere, en Sorg hvorpaa hun længe havde baaret i Stilhed og ydmyg Taalmodighed, nemlig Kurfyrstens Utrofastab. Flere Aar var forløbne, uden at der findes Spor til nogen saadan Misstemning i deres Samliv. Elisabeth var bleven Moder til flere Børn: Joachim, som fulgte Faderen i Regjeringen; Anna og Elisabeth, som siden blev gifte, den Første med Hertug Albrecht af Mecklenburg, den Anden med Hertug Erik den Ældre af Brunsvig; Margrethe og endelig Sonnen Johan. Ikke længe efter denne Søns Fødsel erfarede hun imidlertid, at Kurfyrsten hengav sig til et strafværdigt Levnet, som han senere fortsatte uden Sky eller Tilbageholdenhed, ja med mere end almindelig Frækhed. Den ulykkelige Hustru var kun 29 Aar gammel, da hun gjorde denne Opdagelse, og med et af Naturen tungt og nedstemt Sind blev det hende en tærende Hjertesorg. Ungen mærkede dog hendes Kummer, og Alt vilde vel være gaaet stille hen, om ikke endnu flere Ting var stødte til.

Blandt de Videnskaber, som Joachim især holdt af at syssle med, var Astronomien, og da han delte sin Tids overtroiske Mening om Stjernernes Indflydelse paa Menneskenes Skæbne, gif hans Studium fornemmelig ud paa at komme til Kundskab om det Tilkommende ved Jagttagelse af Stjer-

*) En Søster af Keiser Karl den Femte. Se hendes Biografi i „For Hjemmet“ for 1885 Side 1 flg.

nernes Bevægelser. Man tillægger ham ogsaa flere Forudsigelser om det brandenburgske Hus's tilkommende Storhed. Den ene Overtro trækker naturligt den anden efter sig, og saaledes fordybede han sig efterhaanden i allehaande mystiske Kunster, og den, som var kyndig i saadanne, var altid velkommen ved hans Hof. Der var saaledes paa hans Slot flere Personer, baade Mænd og Kvinder, der var beryggede for Trolddom, og man mente almindeligen, at Joachim forstod sig paa den sorte Kunst, og derved satte meget igjennem, som han ellers ikke vilde have kunnet.

Elisabeth tog sig Sagen meget nær og troede, at den maatte nedfalde Guds Straf over Kurfyrsten og hans hele Hus. Og ikke alene var det hende en Gru, at sliq hedensk Overtro skulde foregaa paa samme Sted, hvor hun og hendes Børn levede; men hun forstod tillige, hvilken Ulykke og Skade de Personer let kunde anrette, der misbrugte Kurfyrstens Tillid til Opnaaelsen af sine egne flette Hensigter. Engang skal hun ogsaa have været nær ved at overbevise ham. En Stjernetyder havde nemlig sagt, at paa en vis Dag skulde et saadant Uveir opstaa, at hele Berlin skulde forgaa. Joachim, som troede saadant, begav sig den Dag med Hustru, Børn og hele sit Hof ud paa Landet for at oppebie Udsaldet. Da nu den største Del af Dagen hengik uden at noget Mærkeligt indtraf, tog Elisabeth Mod til sig og søgte at overbevise ham om, hvor ugudeligt det var at hengive sig til sliq Overtro. Han stod jo under Guds Baretægt, og det sømmede sig for ham baade som Fyrste og Kristen at oppebie enhver Skjebne der, hvor Herren havde sat ham. Hendes Ord gjorde ogsaa saadant Indtryk paa Kurfyrsten, at han lod spænde for sin Vogn for at vende tilbage; men inden de naaede Berlin, udbrød et voldsomt Tordenveir, og et Lyn dræbte Kusten og fire Heste lige foran Slotsporten. Stjernetyderen reddede saaledes paa en Maade sin Kredit, og Joachim blev fast i sin Tro.

Alt dette var dog kun af underordnet Betydning i Sammenligning med den Tvist i Religionsager, der snart for bestandig kom til at stille Elisabeth fra hendes Mand. Det var ved denne Tid, at Luther havde begyndt sin Reformation, og denne Kirkens Fornælse bragte, ligesom i dens første Dage, Strid mellem Mand og Hustru, Forældre og Børn. Joachim var en ivrig Modstander af Luther, og fast overbevist om Rigtigheden af det gamle kirkelige System, som han ved sine theologiske Studier havde gjort sig fortrolig med, og hvorfra han ikke var istand til at rive sig løs. Allerede ved Luthers første Optræden var han bleven ubehagelig berørt. Det var paa hans Tilskyndelse, at Afskudsstræmmeren Tægel var bleven gjort til Doktor i Theologien. Paa Rigsdagen i Worms var Joachim blandt de Fyrster, der raadede til ikke at holde det Luther givne Leide, og Bibeloversættelsen var paa det Strengeste forbuden i hans Lande. De lutheriske Prædikanter, som faldt i hans Magt, lod han oieblikkelig fængsle, og han udtalte sig med saa rasende Hefstighed imod de Fyrster, der bestyttede Protestantismen, at selve Keiseren misbilligede hans Ord og Adfærd. Han vilde heller, sagde han, sætte Liv og Gods paa Spil, — ja gaa aldeles til Grunde,

end indgaa nogetsomhelst Forlig med Protestanterne. Han skal ogsaa, kort for sin Død, have taget det Løfte af sine Sonner, at de skulde hævde den katholske Lære i sine Lande.

For en Mand af saadan Tænkemaade maatte det jo være en skrækkelig Opdagelse, at nogen af hans Nærmeste var gaaede over til den forhadte Lære. Denne syntes heller ikke de første Aar at have gjort noget Indtryk paa Elisabeth; det var først ved Samværet med hendes Broder, da denne om Høsten 1523 kom til Brandenburg, at hun begyndte at paavirkes deraf. Strax efter Ankomsten til Sachsen skal nemlig Kristian have bedet Luther komme til sig for at trøste ham i hans nedtrykte Tilstand. Luther var ogsaa kommen, og skal have gjort et saa stærk Indtryk paa Kongen, at han erklærede, at han aldrig kunde glemme hans Ord. Da nu Elisabeth senere besøgte sin Broder, blev hun ogsaa dybt greben af Luthers Ord, og tilskyndet af Broderen sluttede hun sig med Varme til den nye Lære. I denne blev hun snart endnu mere befæstet ved Omgangen ved Svigerinden, Dronning Elisabeth, som ikke længe efter at hun havde forladt Berlin gav en frimodig Bekjendelse af den lutherske Lære ved Rigsdagen i Nürnberg.

Da Joachim, som i Begyndelsen havde været uvidende om sin Gemalindes Troesforandring, omsider opdagede denne, var hans Raseri ubeskriveligt. Til at forøge de Lidelser, Kurfyrstinden havde at gennemgaa, kom ogsaa, at det var hendes egen Datter, som havde robet hende og fortaalt Kurfyrsten, at Moderen havde nydt Astersens Sacramente under begge Skikkelse.

Efter de første heftige Udbrud fulgte dog en noget roligere Tid. Da Kristian den Anden, Baaren efter, atter besøgte Berlin, var ogsaa Forholdet mellem ham og Svogeren meget bedre end man kunde have vaaret at haabe. Bistnok maatte han føle Kurfyrstens katholske Jær, men i det Hele kom de godt ud af det med hinanden, ja Kristian, med den ham eiendommelige Evne til at beherske dem, med hvem han kom i personlig Berørelse, opnaaede endog Kurfyrstens Bistand til et nyt Tog mod Danmark. Naar man betænker de store Pengetab, Joachim havde lidt ved det første mislykkede Forsøg, maa dette forundre os. Egentlig var det vel ogsaa Elisabeth, som kom ham til Hjælp, men allerede at han tillod hende dette var meget. Elisabeth overlod Broderen alle sine Smykker, ja endog nogle Rjoler, besatte med Perler, og endel Soltois, Alt til en Værdi af 24,300 Gylde.

Denne Hjælp forflog dog ikke stort, og det kom ikke engang saavidt med dette Felitog som med det forrige. Da Kongen om Høsten vendte tilbage til Nederlandene, tog han, til Joachims store Misfornoielse, Klenodierne med sig for at benytte dem ved en gunstigere Leilighed.

Som sædvanligt gik nu Kurfyrstens Vrgrelse ud over Elisabeth. Hun bar det dog med stor Taalmodighed, thi for den elskede Broder taalte hun Alt. Hans Sorger og Gjenvordigheder trykkede hende ogsaa langt mere end, hvad hun selv maatte lide. Hendes Hengivenhed for Broderen blev

uformindstet, og strakte sig lige til hans Tjenere, hvoraf mange, for kortere eller længere Tid, fandt Hjælp og Understøttelse hos hende.

Til Elisabeths øvrige Sorger og Bekymringer kom ogsaa legemlig Lidelse. Hun faldt 1527 i en farlig Sygdom, da Kurfyrsten, paa hendes Bægning ved at nyde Naderen paa katholsk Vis, hengav sig til et af disse heftige Bredeudbrud, som undertiden overfaldt ham, og truede endog med at indespærre hende i et Fængsel, hvis hun ikke afstod fra sit „Kjæteri.“ Dette var nu heller ingen tom Trudsel, fremkaldt ved en øieblikkelig Brede, men Joachims fulde Mloor. Kurfyrstens Stilling var ogsaa yderst ubehagelig. Han havde truende forhyndt at ville udrydde alle lutherste Kjætere i Landet, og saa nu sin egen Hustru som en blandt disse.

Den almindelige Medlidenhed med Elisabeth var imidlertid stor, og man raadede Kurfyrsten til at vise Taalmodighed. Han indrømmede hende ogsaa, efter nye, men forgjæves Forsøg paa at bringe hende fra hendes „bildfarende Meninger,“ en Betænkningstid indtil det følgende Aar, hvis Kurfyrstinden i Mellemtiden lovede at stifte sig som en kristelig Fyrstinde. Elisabeth modtog ogsaa med stor Taknemmelighed denne Frist og haabede nu paa nogle roligere Dage.

Disse blev dog ikke mange; thi snart angrede Joachim sit Løste. Bevæget af sin Gemalindes Venner, og vel ogsaa af sine egne Følelser, havde han tilstaaet hende denne Betænkningstid; men nu trængte Paven og Keiseren, hans katholske Forbundsæller, og først og sidst hans egen Skriftefader, som gjentagende forgjæves havde søgt at indvirke paa Elisabeth, ind paa ham, og opfordrede ham paa det Kraftigste til at kvæle Lutherdommen i sine Lande, medens den endnu var i sin Begyndelse. Joachim, der var vant til at sætte sine Beslutninger igjennem med Fernvillie, blev utaalmodig. Han mente ogsaa, at jo længere han strakte sin Skaansomhed, desmere vilde Elisabeth befæstes i sine vrangte Meninger, og desmindre Haab var der om Eftergiveness fra hendes Side. Og endelig, hvorledes kunde Joachim, med sin strenge Retfærdighedsfølelse, lade sine Undersaatter straffes for det lutherste Kjæteri, saa længe hans egen Hustru ustraffet fremturede heri?

Joachim besluttede da at sammentalbe sine Raader og forelægge dem Sagen. Spørgsmaalet var, hvorvidt han, dersom hans Gemalinde fremdeles fastholdt „sit Kjæteri“, burde dømme hende til Døden eller offentlig stille sig fra hende.

Raaderne svarede, at de ingen tilstrækkelig Skyld kunde finde til at dømme hende til Døden, og ihvorvel en Skilsmisse kunde være tilladelig, saa fandt de den langtfra tilraadelig. Kurfyrsten burde derimod lade sin Gemalinde hensættes som Fange paa et af sine Slotte.

Da Elisabeth fik dette at høre forstrækkedes hun heftigt. I sin Nød henvendte hun sig til sin Morbroder, Kurfyrst Johan den Standhaftige af Sachsen, (Frederik den Vises Broder og Estermand i Regjeringsen), som delte hendes religiøse Anskuelser, og som ogsaa tidligere havde gjort Joachim Forestillinger angaaende den ulykkelige Slægtning. Johan tog sig ogsaa af

sin Søsterdatters Sag, og lovede endog, dersom Sagen ikke kunde bilægges, at modtage hende i sit Land. Elisabeth greb siebliffelig dette Tilbud med Begjærlighed og ilede med at benytte sig deraf. Paastefesten var nemlig nær for Haanden, og hun frygtede, at hendes Egteherre da atter skulde forsøge at tvinge hende til at nyde Madveren paa katholsk Vis. Saaledes gif det ogsaa. Joachim begyndte at ville overtale hende; men da dette ikke lykkes, og hun standhaftig vedblev sin Bægning, truede han med at ville indespærre hende, eller, som han udtrykte sig, „indmure“ hende i et snevert Fængsel for Livstid. Han skal virkelig ogsaa have truffet Forberedelser til at udføre denne sin Trudsel.

Elisabeth, der, som vi vide, af Naturen var meget soag og tungsindig, tabte nu aldeles Modet. Men nu kom Kristian til for at udvirke en Forsoning. Han bebreidede Joachim hans haarde Opførsel mod sin Gemalinde, hans ægtefæbelige Utrofskab og ukristelige Syflen med Trolddomskunster. Hvis Kurfyrsten afstod fra dette, og lovede herefter at leve som det sommede sig en kristelig Fyrste, kunde Forholdet endnu blive godt, — ja Kristian skal endog have givet Haab om, at han kunde overtale Søsteren til at nyde Madveren under een Skiffelse. Tilsfald paastod Kurfyrsten, at Kongen havde givet et saadant Løfte; men dette er neppe rimeligt, thi det var jo gjennem Broderen, at Elisabeth fra først af var bleven ført hen til Luther. Sandsynligvis har Kristian, ved at sætte en saadan Eftergiveness fra Elisabeths Side i Udsigt, villet gjøre Kurfyrsten tryk, for saaledes lettere at kunne udføre den Plan han havde lagt til at udfri Søsteren af den Nød og Uengstelse, hvorunder hun stadig levede.

Strax efter Mødet med Joachim begav nemlig Kristian sig til Elisabeth for at aftale med hende en Plan til Flugt. Derpaa ilede han til Torgau for at underrette Morbroderen herom og træffe de fornøde Forberedelser.

Med tungt Hjerte forlod Elisabeth der kurfyrstelige Slot, som i sexogtyve Aar havde været hendes Hjem, og hvor hun efterlod en Datter og to Sønner, om hvilke hun selv siger, at de alle var hende gode og hjærlige Børn. Heller ikke kunde nogen af de mange personlige Krænkelser hun i disse mange Aar havde lidt, have drevet hende til et saadant Skridt. Taalmodig, som hidtil, vilde hun visseledes været vedblevet at bære disse; men sin Samvittighed kunde hun ikke tvinge, og for at bevare den fri opofrede hun Alt, selv det mest Dyrebare. Kun ledsaget af en eneste Tjener og en Kammerjæmfru, sneg hun sig bort en mørk Nat i Slutningen af Marts. Under stor Frygt for at blive efterfat og indhentet, ilede hun paa en Bønderogn afsted mod den sachsiske Grænse. Undervejs gif Vognen itu; i Mangel af Andet rev Kurfyrstinden sit Hovedtøj af for at sammenbinde det Sønderbrudte. Paa Grænsen mødte Kong Kristian hende og førte hende til Torgau, hvor hun for det første var i Sikkerhed.

Som han tidligere havde tilsagt hende sin Beskyttelse, saa gjentog Kurfyrst Johan nu sit Løfte om at staa sin ulykkelige Slægtning bi. Elisabeth

lagde ogsaa, at hun vilde underkaste sig hans og andre upartiske Fyrsters Kjendelse i denne Sag og i enhver Henseende rette sig efter deres Raad og Mening.

Da Kurfyrst Joachim opdagede sin Gemalindes Flugt, forsøgte hanieblikkelig at indhente hende, og da dette mislykkedes, gav han sin Harmeluft i heftige Skrivelser. Han havde aldrig, paastod han, behandlet Elisabeth med Haardhed, men stedse opført sig imod hende som det anstod en kristen Fyrste og brav Mand. Vel havde han paastaet, at hun skulde nyde den hellige Madvere saaledes som herdes Forældre og Forfædre og hele den kristne Kirke i umindelige Tider havde gjort; men for dette troede han ikke at burde dadles. Tvertimod, han var vis paa, at alle kristelige Herrer og Fyrster snarere vilde bifalde hans Handlemaade end den nymodens Kristendom, som Kong Kristian saa egenfindig holdt fast ved og forførte Andre til. Hvad nu hans ægteskabelige Utroskab angik, saa var Kristian den, der sidst skulde tale om dette, han maatte blot tænke paa hvad Folk sagde om hans Forhold til Dyvke. Over Kristian gik ogsaa Kurfyrstens Harmefornemmelig ud. Han bebreidede ham, og vel ikke ganske uden Foie, for Utaknemlighed ved saaledes, til Gjengjæld for al den Fare og Beføstning han for hans Skyld havde lidt, i Nattens Mulm at bortføre hans Gemalinde og derved paaføre hans kurfyrstelige Hus en Beskjæmmelse, som aldrig kunde aftvættes.

Derpaa henvendte Joachim sig til Kurfyrst Johan, idet han forlangte, at han skulde udlevere Elisabeth, der, som han paastod, uden Grund havde forladt ham. Johan meddelte Elisabeth denne Skrivelse, men fik det Svar, at hun nu umulig kunde vende tilbage uden at udsætte sig for den største Fare. Hun anraabte atter paa det Indstændigste Morbroderen om hans Beskyttelse, og denne var en altfor ædeltenkende Mand og for god Protestant til at negte hende denne, skjønt han vel vidste, at han vilde lægge sig ud med alle de katolske Fyrster og paadrage sig mange Ubehageligheder. Han afflog derfor Joachims Fordring. (Mere).

Et godt Ord for „For Hjemmet“.

[Vi har i disse Dage faaet mange kjære og opmuntrende Breve fra Abonnenter i forskjellige Stillingen. Vi kunde have lyst til at trykke flere af dem, men for ikke at gjøre for meget af det faar vi lade os nøie med at indtage nedenstaaende.]

Kjære Ven R. Thronsen, Decorah, Iowa.

„For Hjemmet“ har været en kjær Gæst i 1886 i mit Hjem; Ingen synes at føle sig beføret af denne Gæst, men Enhver har søgt at underholde sig med ham, indtil han har faaet meddelt det, han har at sige, forskjelligartet og belærende med forældrende Karakter.

Hvad denne Gæst forlanger for sine Visitter Aaret igjennem, nemlig \$2.00, det er han vel værd, derfor er det mig en Glæde og ikke en Byrde at opfylde mine Forpligtelser mod ham, idet jeg vedlagt sender \$2.00 for 1887, i hvilket Aar den gamle Gæst atter herved indbydes med Forsikring om, at han skal være velkommen.

Med Ønske om, at Enhver, som har nydt godt af hans Besøg, strax maa opgjøre sit Mellemværende, saa det maa blive Gæsten let og en Glæde at fortsætte sine fremtidige Besøg, forbliver jeg Deres i Herren forbundne

A. Chr. Olsen.

Hersher, N., d. 11te. Januar 1887.

Forstjellige Slags Notitser.

Som bekendt saldt Gustav Adolph i Slaget paa Breitenfeld ved Lützen den 6te November 1632. Stedet var tidligere mærket af en opreist Sten, hvorpaa var indhugget disse Ord:

„Gustav Adolph, Christ und Held,
Brachte hier bey Breitenfeld
Glaubensfreiheit für die Welt.“

Det er: „Gustav Adolph, Kristen og Helt, bragte her ved Breitenfeld Troesfrihed for Verden;“ thi skjønt Gustav saldt, vandt dog Protestanterne Slaget. Den ovenfor omtalte Sten berettes allerede for en Mennefsalder siden at være saa medtaget derved, at Turister slog Stykker af den for at tage med sig hjem, at der formodentlig nu ikke mere er Noget igjen af den. Men for en Tid siden har Byen Lützen reist en Statue af Gustav Adolph der i Byen. Dette Kunstværk er udført i kolossal Størrelse af Billedhuggeren L. Brunow i Berlin og har faaet Plads i en Niche paa en af det nye pragtfulde Raadhus's Fasadeler. (Der kan vel ogsaa forlangst være reist en bedre Sten paa Breitenfeld istedetfor den gamle, uden at vi har erfaret Noget derom). Et Portræt af Gustav Adolph, en Foræring af Kong Oscar den Anden, skal ophænges paa Raadhuset i Lützen.

— Ved atter at kaste^{et} Blik paa endel ældre „Blomster, samlede paa Literaturens Mark“ stødte vi paa en liden „Forglemmigei.“ som mindede os om en afdød kjær Ven, og det vil vist glæde „For Hjemmet“s Læsere ogsaa at faa se den. Det er en liden Beretning fra Baltimore (under 18de Okt. 1880) til „Stavanger Amtstidende;“ den handler om Pastor Olaf Mandt og lyder saaledes: Hr. Redaktor! Vi har mistet Pastor Olaf Mandt. Ved Overanstrengelse, især i sit Arbejde blandt Emigranterne, paadrog han sig en Sygdom, der efter 2 Ugers Sygeleie endte med Døden. Han var 27 Aar gammel og havde virket omtrent 2½ Aar som Prest her og 2½ Aar som Assistent ved Sømandsmisjonen i New York. Ved sin

Beslethed, sit brumfrie og ærlige Væsen, sin utrættelige Hjælpsomhed og venlige Forekommenhed vandt han Alles Hjertelighed. Han blev spurgt nogle Dage før han døde, om han var bange for at dø, og han svarede med et alvorligt Smil: „Det er jeg ikke — jeg tror, hvad jeg har prædikeret;“ — og en uroffelig, fast enfoldig Barnetro var et umiskjendeligt, og især for dem, som stode ham nær, fremragende Træk i hans Væsen. Han savnes dybt af herboende Venner og vil savnes og beholdes i hjærtligt, taknemmeligt Minde af Enhver, der kom i nærmere Berøring med ham.“

— Den 31te Oktober 1886 var det 70 Aar siden det norske Bibelselskab blev stiftet.

— En Kommission af Sagskyndige skal have udtalt sig imod at lægge en Tunnel under Drefund.

— I Riget Uganda, beliggende ved Victoria Nyanza, ere Forholdene efter den fra Stanleys Reiser bekjendte Kong Mtesas Død blevne høist ugunstige for Missionærerne og de indfødte Kristne. Foruden at den nuværende Regent i sin Tid gav Befaling til at lade Missionsbiskop Hannington, der befandt sig paa Rejsten fra Østkysten til Uganda, dræbe, er der i Landet udbrudt en Kristenforfølgelse. Mange døbte Indfødte ere blevne underkastede Tortur; for et Par Maaneder siden bleve 32 Kristne levende brændte. Desuagtet have Missionskrifter i Uganda-proget vedvarende rivende Afsetning.

(„Mgbt.“)

— Et Lovforslag om Emigrationen er fremsat i Huset af Miller fra New York. Det lægger en Skat af 50 Cents paa hver Passager, der ikke er Borger af de For. Stater, og som kommer her til Landet fra et fremmed Land. Skatten skal betales af Skibets Eier, Agent eller Konsignant til Toldbemedsmændene ved Landstigningen. De saaledes indkomne Penge skulle, ifølge Lovforslaget, gaa til de For. Staters Statskammer og danne et Fond, der skal kaldes „Emigrationsfondet“ og bruges under Finanssekretærens Ledelse, til at dække Udgifterne ved en Regulering af Emigrationsvæsenet og hjælpe de Emigranter, der ere i en nødlidende Stilling. Finanssekretæren er ifølge dette Lovforslag bemyndiget til at udnævne tre Emigrationskommissærer for Staten New York og en for hvert af Distrikterne Boston, Charleston, Philadelphia, Baltimore, Key West, New Orleans, Galveston, San Francisco og Huron. Disse Kommissærer skal efter bedste Skjøn række fattige Emigranter en hjælpende Haand og ere desuden pligtige til at undersøge Passagererne. Skulde der derunder findes nogle, der ere straffede Forbrydere, Vandtittige, Idioter, Fattiglemmer eller kontrakterede Arbeidere, skal de ikke tillades at lande, men sendes tilbage med samme Skib, de kom paa, paa Skibeierens Bekostning.

(„Fædrel. og Emigr.“)

— Vicks Floral Guide for 1887, et stort og smukt udstyret Hefte faaes for 10 Cents, men ogsaa disse 10 Cents faar man erstattet ved at kjøbe Frø af Hr. Vick, da de fratrækkes fra Prisen paa den første Bestilling, man indsender.

Adresse: James Vick, Seedsman, Rochester, New York.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Det misfornøiede Svingslod. (En Fabel af Jane Taylor. Frit oversat for „For Hjemmet“). Et gammelt Stueuhr, som i en lang Række af Aar havde staaet i en Bondes Kjøkken uden at give sin Eier nogen Grund til Klage, standsede pludselig en Sommermorgen, førend Familien havde begyndt at røre paa sig. Da blev Talskiven ganske stiv af Forstrækkelser, Viserne prøvede forgjæves paa at fortsætte sin Rundtur, Hjulene blev ubevægelige af Overraskelse, Lodderne hang maallose i sin Kasse, og den ene Del var tilhøielig til at styde Stylden paa den anden. Til sidst foranstaltede Talskiven et formeligt Forhør for at udfinde Aarsagen til Standsningen; under dette bevidnede Visere, Hjul og Lodder, Alle som En, sin Ustyrlighed.

Men nu hørtes et spagt „Knip“ nede fra Svingsloddet eller, som det ogsaa kaldes, Perpendikelen, og denne sagde derpaa: „Jeg bekjender, at det er mig, som er Aarsagen til Standsningen, og jeg har heller Intet imod at fortælle Eder min Grund derfor: Sandheden er, at jeg er kjed af at knippe“.*) Da det gamle Stueuhr hørte dette, blev det saa oprørt, at det var meget nær ved at slaa. „Vare Dovenskab“, raabte Talskiven, idet den udstrakte begge sine Visere. — „Fkke saa hastig“, sagde Svingsloddet; „det er mageligt nok for dig, Madame, der, som hver Mand ved, altid har seet mig over Hovedet — det er mageligt nok for dig, siger jeg, at bestynde Andre for Dovenskab, du, som hele dit Liv ikke har havt Andet at gjøre end at stirre Folk i Ansigtet og holde Die med Alt, hvad der foregaar i Kjøkkenet. Jeg giver dig at betænke, hvorledes du vilde trives med hele dit Liv at være indestængt i dette mørke Aflukke og Aar ud og Aar ind at svinge frem og tilbage, saaledes som jeg maa gjøre.“

„Men,“ sagde Talskiven, „er der ikke i dit Hus anbragt et Vindue, for at du derigjennem kan have Udsigt?“

„Det er alligevel meget mørkt her,“ svarede Svingsloddet, „og om der ogsaa er et Vindue, saa faar jeg jo ikke standses saa meget som et eneste Dieblif for at sige ud af det; desuden, jeg er oprigtig talt, ganske kjed af min Profession og Levevis, og hvis du ønsker det, skal jeg fortælle dig, hvorledes det gik til, at jeg blev saa misfornøiet med min Stilling. Jeg kom idagmorges til at tænke paa, hvor mange Gange jeg skulde blive nødt til at knippe bare i Løbet af det nu begyndte Døgn; maatte Noget af Eder deroppe kan sige mig den nøiagtige Sum?“

Langviseren, som er vel bevandret med Tal og hurtigt gennemgaar en hel Række, svarede i en Fart: „Alkurat sex og otti tusinde og fire hundrede Gange.“

*) Oversætterten drifter sig til at bruge dette Valdersord, som antages at være vel jaa godt som „tikke“, „pikke“ eller „dikke“. Substantivet et Knip der udtales kort og rimer paa „slip“, antages at være ligejaa godt som Knep (af at knepe, med Fingrene nemlig), der jo i lang Tid har havt Borgerret i Sproget.

„Ganste rigtigt," sagde Svingloddet, „og nu henstiller jeg til Eder Alle, om ikke endog den blotte Tanke paa dette er nok for Hvemsomhelst til at blive trætt af; og naar jeg nu begyndte at multiplicere et Dogns Knip med de paagjældende Tal før at se, hvad der var at gjøre i Maaneder og Aar, saa vil I vel ikke finde det saa underligt, at jeg tabte Modet. Efter adskillig Betænkning og Nølen bestemte jeg mig altsaa til at slutte.“

Talskvinden kunde under denne Tale neppe afholde sig fra et Smil, dog lagde den Vaand paa sig selv og svarede: „Kjære Hr. Wendel, det forundrer mig ikke lidet, at en saa flittig Person som du skal have faaet et saadant Anfald af Lede. Det er sandt, du har arbejdet en hel Del i din Tid; nu, det har vi da Alle gjort ogsaa og maa gjøre saa herefter, antager jeg; men om det trætter os at tænke paa det, saa er dog Spørgsmaalet egentlig dette, om det trætter os saa svært at gjøre det. Vil du ikke gjøre mig den Tjeneste at knippe bare et halvt Dussin Gange, eller saa, for at lette min Bevisførelse?“

Svingloddet gif ind derpaa og knippede sex Gange i sin sædvanlige Takt.

„Nu," fortsatte Talskvinden, „hønes du, at dette var trættende eller plaget for dig?“

„Ikke i mindste Maade," svarede Svingloddet, „det er ikke over sex Knip, jeg klager, ikke over sexti heller, men over Millioner.“

„Godt," sagde Talskvinden, „men du bør erindre, at skjønt du kan tænke paa Millioner af Knip i et Dieblit, saa er du dog i samme Tid ikke nødt til at gjøre mere end et, og hvor mange Sving. du end herefter skal gjøre, saa vil der dog blive dig tilstaaet den fornødne Tid til at udføre Svingene, et for et.“

„Jeg tilstaar, at der er Noget i din Betragtning," sagde Svingloddet.

„Naar det er et Tilfældet," sagde Talskvinden, „saa haaber jeg, at vi Alle strax kan gjenoptage vort Arbejde; Pigerne lader nok være at staa op, hvis vi bliver staaende saaledes og lader Tiden gaa fra os.“

Nu begyndte Lodderne at bruge al sin Indflydelse paa Svingloddet for at faa det til paany at sætte sig i Bevægelse, og det med god Virkning; thi ligesom ved en fælles Overenskomst begyndte Hjulene at dreie sig, Viserne at bevæge sig og Perpendikelen at svinge og at knippe ligesaa godt som nogenfinde, og da samtidigt en blank Straale af den opgaaende Sol gjennem et Vindue skinnede hen paa Talskvinden, saa opklaredes dens Ansigt og lyfte saa venligt ud i Bærelset, som om intet Usædvanligt var forefaldt. Da Bonden skulde sætte sig til Frostbordet den Morgen og saa paa sit Lommeuhr, erklærede han, at det havde „fortet sig" en halv Time den Nat.

Some Good Advice to Country Girls. Before making the plunge into city life country girls should ask themselves what is really to be gained by it. Perhaps in their quiet rural homes some stray advertisement has reached them, promising to young woman high salaries for light work. Hundreds of advertisements

are framed for the purpose of deceiving the unwary. They accomplish their purpose, however, and large numbers of young girls rush up to the city, dazzled by the generous confusion of promises.

A girl from the farm answers one of these advertisements. Life may have been slow at home, but there was always good food and plenty, and there was some one to care for in the old farm house. When she goes to the big city she finds that the "light work" consists in working all day in a badly-lighted and ill-smelling workshop, where scores of other girls and women are employed at wages hardly high enough to keep body and soul together. We know what often comes next. The girl has left home; she is ashamed or unwilling to return, and she must take the consequences, one of two things—shame or suffering.

Many a girl finds first in the frivolities and next in the iniquity of the streets that excitement by which regrets and remorse may be deadened. If she is too strong in principle, too pure and elevated in tone to sink down to one of the pitiful women of the street, she may find herself in some cold garret lonely, overworked, despondent and miserable. Better remain at home than risk the failure which attends so many girls who go up to the city in pursuit of high pay for light work. It is the saddest of all ventures, forsaking a country home for the illusions and deceptions of a large town.

Providence Journal.

En Sprogmand. Signor Camini, en Venetianer, siges at kunne tale og skrive 96 „Sprog og Dialekter;" hans Indsigt i hvert af Sprogene kan da vel ikke være ret stor; men det er jo forresten bekendt nok, at de Videnskabsmænd, som drive det sammenlignende Sprogstudium kan samtidigt beskæftige sig med en stor Masse forskellige Sprog.

Nogle smaa Talskunster.

I.

At gætte det Tal, som en Anden har udstrøget.

Naar A skal gætte, hvilket Tal B har udstrøget, maa han bede ham foretage følgende Operationer:

1. Skriv op eller tænk dig et flersifret Tal;
2. Find Tversummen af det (: adder Tallene sammen, som om de var Enere);
3. Træk Tversummen fra det opskrevne Tal;
4. Strøg ud hvilket som helst Ziffer i det Tal, som udgjør Resten;

5. Find Tværsummen af det tilbagestaaende Tal; denne sidste Tværsum maa B nu sige A., men fortæller ham Intet af det Foregaaende. Nu kan A sige, hvilket Tal B har udstrøget. Hvorledes kan han det? Jo, han opsøger i Tanterne det Multiplum af 9, som er næst større end den sidste Tværsum og trækker denne fra det angivne Multiplum; den saaledes fundne Rest viser Tallet som er udstrøget.

Exempel: B skriver 546927, Tværsummen
deraf er = = = = 33, som fratrækkes

546894.

Lad ham hemmelig udstrøge 6, saa er Tværsummen af det Tiloversblevne 30; det næst høiere Multiplum af 9 er 36, og 30 fra 36 kommer 6, det udstrøgne Tal. Et andet Exempel. Lad B skrive 345; Tværsummen deraf er 12; dette taget fra 345 giver 333 til Rest; han udstrønger 3 og fortæller A, at Tværsummen af det Tiloversblevne Tal er 6. A har da kun at trække 6 fra 9 for at finde det udstrøgne Tal 3.

Anm. Dersom B kommer til at strøge enten et 9tal eller et Mul, saa kan A komme til at gjette feil, da han ikke kan vide, hvilket af disse der er strøget, hvis B opgiver som sidste Tværsum 9 eller 18 eller 27, ført sagt, hele Multipler af 9. Han faar da gjette 2 Gange; er det ikke 9, saa er det 0 og omvendt.

Døpøsning paa Gaaderne i No. 1.

1. Gaas. Josva Bog: 24, 30.
2. Lystra. Ap. Gj. 14.
3. Eldste. 3 Joh. 1, 1.
4. Debora. Dom. Kap. 4 og 5.
5. Sjais, Kap. 38.
6. Løbe. 1 Kor. 9, 24.
7. Hsai. 1 Sam. 16, 11.
8. Goliath. 1 Sam. 17.
9. Tre Tusind.
10. Naggai. Luk. 3, 25.
11. Øpperstepresten. Ebr. 9, 7.
12. Tugtemesteren. Gal. 3, 24.
13. Abel.
14. Adam.
15. Næv. Luk. 13, 32.

Begyndelsesbogstaverne danne det Dnske: „Glædeligt Nytaar.“

F n d h o l d: Ratten, et Relief af Thorvaldsen. — Jglejælgersten Anna. — Den lille Dorothea. — Det bedste Børelse. — Kurfyrstinde Elisabeth af Brandenburg. — Et godt Ord for „For Hjemmet“. — Forskjellige Slags Notitser. — Blandinger—Nyt og Gammelt. — Nogle Talfunster. — Døpøsning paa Gaader.

R. F. B. Portman, Attorney at Law, Real Estate

AND
LOAN OFFICE,

PHELPS BUILDING, - - - - - DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,

DECORAH, - - - - - IOWA.

H. P. JOHNSON, Sadelmager

Handler med

Sadler, Sæsker, Bidstler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.

Decorah, - - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Raffelovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardskredstøber og Værktøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

R. F. GIBSON,

JUSTICE OF PEACE AND NOTARY PUBLIC,

REAL ESTATE, INSURANCE and COLLECTION,

DECORAH, - - - - - IOWA.

Afhandlinger og Fortællinger (6 ældre Hefter af „For Hemmet“) sendes for 25 Cts. (halv Pris); *Tolvtaalvisen* og *den guldne ABC* (to ældgamle kristelige Folkesange) i et lidet Hefte, 10 Cts. Adresse:
R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

Photograph-Galleri.

Undertegnede har just udstyret det Photograph-Galleri, som før eiedes af A. W. Adams, med de nyeste, forbedrede Instrumenter og er beredt til at levere Billeder af bedste Slags. Alt Arbejde garanteres. Et smukt Udvalg af Billedrammer, Photograph-Albums og Chromo-Billeder anbefales.

D. C. Brolaug.

Joe Bath fra Sioux City, Assistent.

Ovenover H. M. Smiths Store, - - - - - Decorah, Iowa.

S. O. Wilson, MERCHANT TAILOR,

ALL WORK GUARANTEED.

Water Street, - - - - - Decorah, Iowa.

HALL & BAKER,

LIVERY and FEED STABLE,

Corner of Washington and Main Streets by the Bridge,

DECORAH, - - - - - IOWA.

For **CANG SAWED LUMBER** and
North-Western **Barb Wire**

—Go to—

Ed. Riley, FLEMMINGS LUMBER YARD,
On Lower Broadway, - - Decorah, Iowa.

L. M. ENGER,
CITY : SHOE : STORE,

handler udefukkende med

Skotski. Godt Assortment.

Forespørgsler pr. Post besvares hurtigt. — Lettere Brev kan sendes i Posten.

☛ Brev af større eller mindre Vægt kan sendes C. O. D. pr. Express, naar man opgiver Express Office.

Med Ordres maa følge nøiagtigt Maal af Fodens Længde og Bredde i Tommemaal.

Adresse: **L. M. Enger,**

Decorah, Iowa.

I. L. Taylor, Resident Dentist.

Speciel Omhu anvendes paa Bevarelsen af de naturlige Tænder. Nye Tænder indsættes saavel paa gamle Rødder, som i Tabninger, hvor ogsaa Rødderne er borte. Tænder indsættes uden Indfatning, om det ønskes. Alle Gummi-Glasfikums- eller Rubber-Plader overtrækkes med Guld til Forebyggelse af skarpe Bædder og anden Uvelighed. Alt Arbejde forsikres at give Tilfredsstillelse.

Office over BEN BEARS Clothing Store, Decorah, Iowa.

Tordenstjoldes Biografi samt en Rejsekitje fra det hellige Land findes i 29de Bind af „Vor Hjemmet“. Sendes portofrit for \$1.00.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

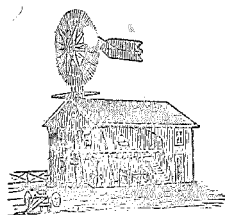
Hegners Möbelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simple Møbler til Møblering af Stadsværelser, Dagligværelser og Soverværelser; elastiske Sengebunde, Lænestole, Gynge stole, Borde, Speile og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforlystet Møbelhandel. Indtil Videre vil jeg give 5 pC. Afslag af de sædvanlige Priser, og alle Kjøbere behandles ligt. Afslæg mig et Besøg, forend du kjober andetsteds.

Mine Møbelrum er et Kvartal Nordøst fra Milwaukee & St. Paul N. N. Depot. Chs. Hegner.

A. C. Smith, M. D., Dien- og Dre- Læge.

DECORAH, - - - IOWA.

Halladay's Standard Geared & Pumping
WIND MILLS,
Feed Mills, Pumps of all Kinds,
Gas and Steam Fittings.

Satisfaction Guaranteed.

A. A. CHANDLER,
DECORAH, - - - - - IOWA.

Established

Oct. 9. 1856

PIONEER DRUG STORE, OF WINNESHEIK COUNTY.

E. I. Weiser, Druggist.

Drugs, Medicines, Paints, Oils, Wall Papers, Books etc.

Decorah, - - - Iowa.

Synodens Boghandel

er forsynet med Bibler, Nye Testamenter, Psalmebøger, Skolebøger, Andagtsbøger og anden kristelig Litteratur. Katalog sendes frit.

Bogbinderiet anbefaler sig til Indbinding af Bøger, Tidskrifter etc., saavel i finere som simple Bind.

Adresse: Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson, ATTORNEY AT LAW,

Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling,

forfærdiger

Kaleshevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Rjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufactur- og Kolonial-Varer,
Hatte og Huer, Stovler og Sko etc., etc.

Sydsiden af Water Street, = = = Decorah, Iowa.

CITIZENS SAVINGS BANK,

Winnebago Street, - Decorah, Iowa,

organiseret under Staten Iowas Love, den eneste Sparebank i Winneshiek County, bryder almindelige Bankforretninger, følger Pengaanvisninger ved Brevler eller Post-Ordre paa alle Steder i Norge og Sverige til laveste Priser.

Rente tilstaaes paa Indskud.

Der udstædes rentebærende Bantbøger, hvori til enhver Tid indskrives Indskud, smaa eller store, og der tilstaaes 4 pro Cent aarlig Rente, som betales 1ste Januar og 1ste Jull af alle Beløb, som da staa i Banken. Renten bliver adderet til Indskudet eller kontant udbetalt til Indskuderen efter Behag. Indskud kan udlægges igjen naar som helst. "En Daler sparet er en Daler vunden", og der er ingen bedre Naade at gjøre dette paa end at indsjætte den i en rigtig Bank.

500 Indskud ønskes, store eller smaa. Penge til hvilket som helst Beløb udlænes mod betryggende Sætterhed.

George Phelps, Præsident.

H. F. B. Portman, Vice-Præsident,

C. W. Burdick, Kasserer.

G. J. Curtin, Assistent-Kasserer.

10 celdre Bind af „For Hjemmet“,

(120 Hefter med sammenhængende, udvalgt Læsning) sendes portofrit for \$7.50. 6 Bind for \$5.00.

1 Bind for \$1.00.

Adresse:

R. Thronsdien, Decorah, Iowa.

U n m. Sed et Bind forstaaes 12 Hefter. De Bind, som for Tiden kan staaes, er 18de

F. N. EGGE,

Smedeverksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Hesteskoening, Reparation af Blouge og alle
Slags Gaardsredskaber,

samt Alt til mit Fag henhørende Arbeide udføres billigt og forpaaarligt.